

Kirkeministeriet

Biskoppen over Københavns Stift

Kære Peter Skov-Jakobsen

I forbindelse med udfærdigelsen af en kgl. resolution om afskaffelse af store bededag som helligdag er det mit ansvar som kirkeminister at sikre, at afskaffelsen ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag og dermed i strid med grundlovens § 4.

Grundlovens § 4 har følgende ordlyd:

”§ 4. Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten.”

Bestemmelsen, der har indgået uændret i grundloven siden 1849, består af to led. Første led angiver, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke, og andet led pålægger staten at understøtte folkekirken.

Justitsministeriets vurdering af en mulig afskaffelse eller flytning af en eller flere helligdage fremgår af besvarelsen af 11. juli 2012 af spørgsmål nr. 837 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

Af besvarelsen fremgår følgende om grundlovens § 4, første led:

”Som nævnt fremgår det af grundlovens § 4, 1. led, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke. Det indebærer, at lovgivningsmagten skal respektere den evangelisk-lutherske lære, således at der blandt andet ikke lovgives eller administreres i modstrid hermed, jf. bl.a. Hans Gammeltoft-Hansen, Danmarks Riges Grundlov med kommentarer, red. af Henrik Zahle, 2. udgave (2006), side 137.

Efter Justitsministeriets opfattelse må det antages, at en eller flere af folkekirkens helligdage kan afskaffes eller flyttes, hvis en sådan afskaffelse eller flytning ikke strider mod den evangelisk-lutherske lære. Det tilkommer ikke Justitsministeriet at vurdere, om en afskaffelse eller flytning af en eller flere helligdage strider mod den evangelisk-lutherske lære. En sådan vurdering henhører under Ministeriet for Ligestilling og Kirke.”

Af besvarelsen fremgår derudover følgende om grundlovens § 4, andet led:

”Som det fremgår af det ovenfor anførte, har grundlovens § 4, 2. led, gennem tiden givet anledning til nogen tvivl, men den gængse opfattelse i statsretlig og kirkeretlig litteratur er dog, at udtrykket ”understøttelse” skal forstås i vid forstand, dvs. som en forpligtelse for staten til at yde både økonomisk og moralsk støtte. Bestemmelsen er også blevet forstået sådan i praksis.

Efter Justitsministeriets opfattelse må bestemmelsen i grundlovens § 4, 2. led, antages at indebære en forpligtelse for staten til at yde en vis ikke-økonomisk støtte til folkekirken. Efter Justitsministeriets opfattelse må det samtidig antages, at understøttelsens art og omfang er overladt til lovgiver.

Kirkeministeren

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
e-post km@km.dk

Akt nr.: 266542

Dette akt nr. bedes oplyst ved
henvendelse til Kirkeministeriet

24. januar 2023

Det er derfor Justitsministeriets opfattelse, at en mulig afskaffelse eller flytning af en eller flere helligdage ikke i sig selv kan rejse spørgsmål i forhold til grundlovens § 4, 2. led. Det er i den forbindelse Justitsministeriets opfattelse, at en ordning, der ikke som sådan indebærer en afskaffelse eller flytning af helligdage, men f.eks. at en eller flere af folkekirkens helligdage medregnes i den almindelige arbejdstid, heller ikke kan antages at rejse spørgsmål i forhold til grundlovens § 4, 2. led.”

Der kan endvidere henvises til Højesterets dom af 23. marts 2017, hvor Højesteret fastslog, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte lovgivningsmagtens og regeringens vurdering af, at den pågældende ordning, der gjorde det muligt for to personer af samme køn at blive viet som ægtefæller i folkekirken, lå inden for rammerne af det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag og dermed inden for rammerne af grundlovens § 4.

Af Højesterets dom fremgår følgende om grundlovens § 4:

”Kompetencen til at regulere folkekirkens forhold tilkommer lovgivningsmagten og regeringen, der har et betydeligt skøn med hensyn til, hvilke grænser det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag sætter for en sådan regulering.

Højesteret finder, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte lovgivningsmagtens og regeringens vurdering af, at den gennemførte ordning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst i den danske folkekirke, ligger inden for det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag og dermed inden for rammerne af grundlovens § 4. Det bemærkes herved, at Ministeriet for Ligestilling og Kirke indhentede et notat fra Københavns biskop, der fandt, at ordningen med mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst ikke var i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Lovgivningsmagten og regeringen har ikke pligt til forud for regulering af folkekirkens forhold at høre nogen kirkelig instans. Uanset dette skete der forud for den gennemførte ordning bl.a. inddragelse af landets biskopper.”

Folkekirkens bekendelsesgrundlag er i dansk sammenhæng fastlagt i Danske Lov 2-1 og består af ”Den hellige Bibelske Skrift, det Apostoliske, Nicæniske og Athanasii Symbol, den uforandrede Aar 1530 overgivne Augsburgske Bekendelse samt Luthers lille Katekismus.”

Disse bekendelsesskrifter regulerer ikke, hvilke helligdage en evangelisk-luthersk kirke skal have, og store bededag, der først er indført senere, omtales ikke i bekendelsesgrundlaget.

Det er på den baggrund Kirkeministeriets foreløbige vurdering, at en afskaffelse eller flytning af store bededag som helligdag ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Vurderingen finder desuden støtte i det forhold, at store bededag kun kendes i Danmark, hvor dagen blev indført som helligdag ved kgl. forordning i 1686. Med samme kgl. forordning blev dagen indført i Norge og på Island. På Island blev dagen afskaffet som helligdag i 1893, mens man i Norge har ændret dagens placering flere gange – senest i 1950 - så dagen nu er placeret sidste

søndag i oktober. Kirkeministeriet har ikke kendskab til, at bededag findes som helligdag i andre evangelisk-lutherske kirker på verdensplan.

Akt nr.: 266542

Side 3

Jeg bemærker endvidere, at der hverken i biskoppernes udtalelse af 3. januar 2023 eller i jeres hørings svar af 18. januar 2023 til beskæftigelsesministerens lovforslag om konsekvenserne ved afskaffelse af store bededag som helligdag er bemærkninger om, at en afskaffelse vil være i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag. I anfører således, at biskoppernes protest mod afskaffelsen af store bededag som helligdag og den anvendte procedure "ikke betyder, at helligdage ikke kan ændres".

Jeg skal på den baggrund anmode om din vurdering af, om en afskaffelse af store bededag som helligdag den 4. fredag efter påske isoleret set vil være i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag. Jeg skal anmode om at modtage din vurdering i skriftlig form senest fredag den 27. januar 2023.

Med venlig hilsen

Louise Schack Elholm